

ADIM ADIM ESKİ KONYA GÜZELLER / MİSK-İ EMİR TEKKESİ VE TÜRBESİ

Mehmet Ali UZ
Mehmet DOĞAN

Geçen yıl başladığımız bu dizi yazımıza yoğun meşguliyetimiz sebebiyle devam edemedik. Geçenlerde Konya Salnamelerini incelerken Konya'daki türbeler arasında sık sık, Misk-i Emir Türbesi'nin adının geçmesi dikkatimizi çekti.

Güzeller Tekkesi de denilen türbe ve yanındaki zaviye nerede idi? Yaşlı Konyalılardan önce kabataslak bunun yerini araştırdık. Tekke ve türbenin Lârende Caddesi (Günümüzde Sahibata Caddesi) üzerinde olduğunu öğrendik.

Derinleştirdiğimiz araştırmamız sonunda, Güzeller / Misk-i Emir yanında Misk-i Amber adlarıyla da anılan bu türbe, tekke, mescit ve kabristanın eski Ağaç Pazarı, bugünkü Vakıf Çarşısı karşısında, hanların batısında yer aldığını tespit ettik.

Türbe, tekke ve mescit etrafı kabristanla çevrili olan külliye, 1142 metre karelik geniş bir alana oturuyor ve burası 168 Ada'nın iki numaralı parselini teşkil ediyordu. Bu parselin batısında 1938 metre karelik alan da bir numaralı parseli oluşturuyordu. Burası da kayıtlarda bir mescit ve bahçeden ibaretti ki, bu alan Eski Hal binasının önüne kadar uzanıyordu. Tekkenin yerini ilk defa bize tarif eden Burhan Bey, tekkenin bu batıdaki parsel üzerinde olduğunu zannediyordu. Hâlbuki türbe ve tekke daha

doğuda olduğu halde burada ikinci bir mescitle geniş bir bahçe bulunuyordu. Belki de mescit her iki parselin ortasında, türbe, kabristan ve zaviye doğudaki parsel, üzerinde yer alıyordu. Bu takdirde bölgede tek bir mescit vardı. Biz de böyle olduğunu tahmin ediyoruz.

Türbe, tekke ve zaviyelerin kapatılmasına kadar tekke, Konya'da faaliyetini sürdüren 4-5 tekkeden birisidir. Mustafa Ataman merhum, Islâh-ı Medaris'in kapanmasından sonra gençlik yıllarında Hacifettah Camii müezzini ustası Sofu Ahmet Efendi ile bu tekkelerdeki sohbet ve zikir meclislerine katıldığını anlatır. Bunlar Mevlevî Dergâh'ı dışında Yağlıtaş, Gazelzer, Ebu İshak Kazerûnî ve Misk-i Emir Tekkeleridir. Misk-i Emir Tekkesi'nin son şeyhi, Mısırlı Mehmet Efendi adında bir zattır. (1)

Tekkeler kapatıldıktan sonra tekke mühürlenir. Metruk tekke bir süre sonra ev olarak kullanılır. Bir süre de yanındaki mescitte akşam ve yatsı namazları kılınır.

Zamanla arsaya dönüşen iki numaralı parsel, 23.5.1939 tarihinde, 1938 metre karelik parsel de 8.11.1939 tarihinde kanun mucibince Misk-i Amber Vakfı adına yeniden tescil edilir. İki numaralı parsel daha sonra Konya Belediyesi tarafından 15.8.1939 tarihinde, bir numaralı parsel de tescil edildiği aynı gün, Vakıflar İdaresinin

den satın alınır. Misk-i Emir Vakfı'nın, cadde üzerinde iki de dükkânı vardır. İki parsel ve iki dükkândan oluşan toplam 3080 metre karelik alan birleştirilir. Burası daha sonra parsellenerek özel şahıslara satılır. Günümüzde Güzeller Kabristanı, Türbesi, mescidi ve zaviyesi üzerinde dükkânlar, kısmen de yol ve meydan vardır.(2)

Misk-i Emir Vakfına ait olan bu yerin kuzeyi Lârende Caddesi'ne, güneyi ise bugünkü Kalkancı Sokağı'na açılır. Bu sokağın adı eski kayıtlarda Fabrika Sokağı olarak geçmektedir. Sokağın, bölgedeki Güherçile fabrikası dolayısıyla bu adla anıldığını tahmin ediyoruz. Bu sokağa açılan Tosya Sokağı da sonradan açılmıştır.

Kalkancı Sokağı'nın güneyinde bulunan alan, Necati Bey Okulu yeri dâhil, tamamen kabristandır. Bugün, yerinden yol geçirilen ve bir bölümüne cami yaptırılan eski Taş Medrese, son dönemlerde han olarak kullanılan yerin kuzeyinde bir bölge, kayıtlarda kabristan olarak görülmektedir. 1950'li yıllarda Necati Bey İlkokulu'nun yerinde belediyenin otobüs garajı vardı. Eski Borsa binasının bulunduğu alanla Gevrakî Hanı'nın güneyinde de yine bir kabristan yer alıyordu. Burası da sonradan

Gevrakî Hoca'nın bir torunu tarafından belediyeden satın alınıp yerine işyerleri yapıldı. Konya Müftüsü Abdülkadir Efendi'nin kabri de bu küçük kabristanda idi.

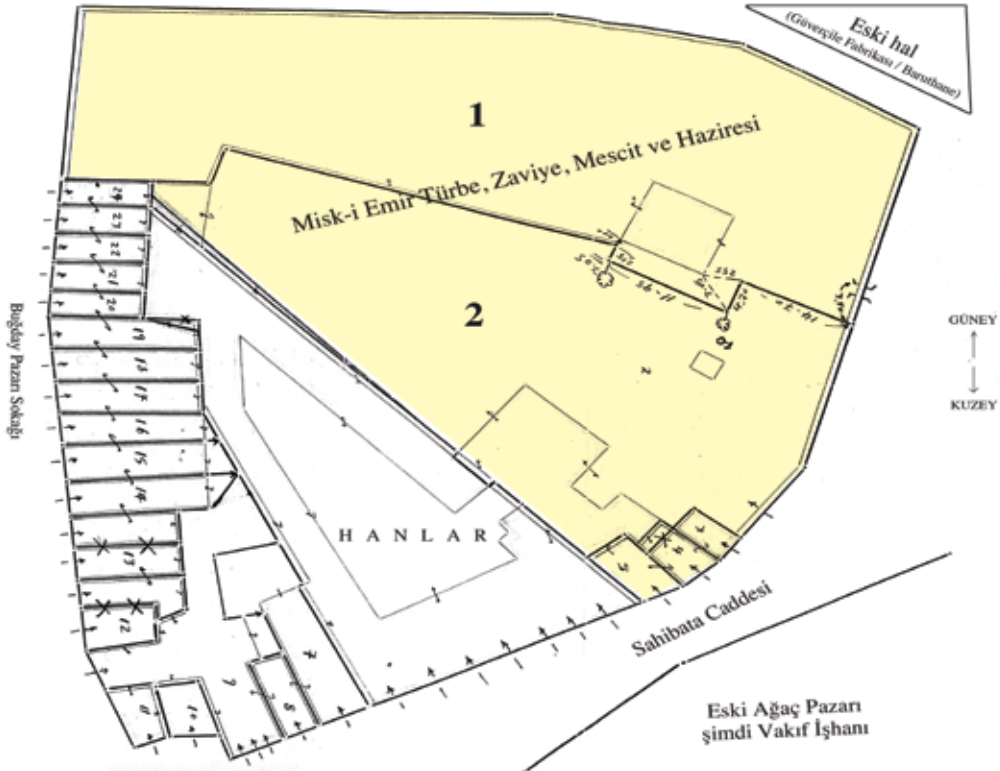
1940'lı ve daha önceki yıllarda geniş ve hâli bir yer olan eski Borsa Binası ve çevresinin develik olarak kullanıldığını hatırlayan Konyalılar vardır.

Aslında yukarıda bahsettiğimiz türbe, tekke, mescit ve zaviyenin çevresinde bulunan bölgenin büyük bir bölümünün zeminini, Piresat Vakfı'na aittir. Demek ki bu geniş alan Misk-i Emir Vakfı tarafından, Piresat Vakfı'ndan kiralanmıştır. Misk-i Emir Vakfı'nın ne zaman tesis edildiği tespit edilemedi. Araştırmamız sırasında buradaki dükkânların bazılarının, sahipleri tarafından Konya'da faaliyet gösteren muhtelif vakıf kurumlarına devredildiğini gördük.

Gelecek yazılarımızda aynı bölgede mevcut başka bazı tarihî yapılar üzerinde durmaya çalışacağız.

DİPNOTLAR

1. M. Ali Uz, 75. Basın Yılında Mustafa Ataman, "Eski Tekkeler", Konya 1997, s. 50-51.
2. Belediye Arşivi.

DOPDOLU VE ÖRNEK BİR HAYAT

Dr. Hasan ÖZÖNDER

Halit Güler Bey'i, yaklaşık altmış yıldır tanıma zevkine ermiş bir insanım. Gerek Konya'daki ve Konya dışında geçen yıllarında da onu izleme mutluluğuna eriştim. Şöyle bir muhasebe yaptığımda, ortaya çıkan, "dopdolu ve örnek bir hayat". Çok farklı alan, görev ve hizmetlerde bulunup da bu mazhariyete erişmek kolay değil. Hele bizde... Bir sürü atmaca ve şahinlere rağmen... Hâlis niyet ve Allah rızası için böyle bir ömrün sahibini takdir edip, övenler olduğu gibi, çekemiyenlerin, nemmamların, münafıkların ve müfterilerin bulunduğu ortamlarda onların fitne ve fesatlarından masûn ve mahfuz kalabilmek kolay değildir, bilirsiniz. Politik, grup, klik, makam-mansıp kurtlarının entrikalarından, müfritlerin, muarızların, mülhitlerin, münafıkların tuzaklarından korunmak ve kurtulabilmek her babayığidin harcı değildir. Polat gibi iman, kaya gibi kendine güven, geniş bir ilim, irfan birikimi, hassas bir basiret, sezgi, hiss-i kable'l-vuku', akl-ı selîm sahibi olmak lâzımdır, bilirim. Hem de, fırtınalara açık, yaylım ateşlerine hedef meslek, makam ve mevkilerde iş ve görev almışsanız. Namuslu ve ayakta kalabilmek, çok daha zordur. Bu hele, hak ve hakkaniyetten şaşmayan dinadamlığı gibi; pîr aşkına kabul edilip, yıllarca başarı ile

yerine getirilen ve bu uğurda yazarının sorumluluğunu da üzerine almaktan kaçınmayarak, bir ara cezaevine de misafir olmasına vesile olan derginin, hem de dinî, millî bir derginin mesul müdürlüğünü, "Beni aptal dostlarımdan kurtarın, ben akıllı düşmanlarımdan kurtarın" diyerek ifa eden bir erkişi; külfet ve sıkıntısı, maddî gelirinden çok daha fazla ve ömür tüketen bir meslek olan kitapçılık, yayıncılık gibi; hak, adalet, doğruluktan, dürüstlükten ayrılmayan, gayet nâzik ve nâzenin bir makam olan Diyanet İşleri Başkan yardımcılığı gibi; Türk ve İslâm dünyasının nabzını mahallinde tutmak, sosyal ve kültürel röntgenini çekmek için, çeşitli engel ve zorluklara göğüs gererek her fırsat ve vesile ile inceleme yolculukları yapıp, görüş, kanaat ve intibalarını kitaplaştıran inanç ve ideal sahibi bir kişi iseniz; kısacası siz adam gibi adamsanız, bunlar ancak akl-ı selîmli ve samimi, ihlâslı bir kalbe ve idealist kişiliğe sahip şahsiyet olma ile gerçekleştirilebilecek üstün başarılarıdır.

İşte bu fazilet ve meziyetleri üst üste koyacak olur, bunları et ve kemikle bürürseniz, **HALİT GÜLER** Bey'i tanıma imkân ve mutluluğuna ermiş olursunuz.

O bizim ağabeyimizdir. Biz, 1956 yılında Konya İmam ve Hatip Okulu'nda birinci sınıfta iken

o, bizden beş sınıf yukarıda idi. Hayrettin Karaman, Mustafa Ateş, Ali Osman Koçkuzu, Bekir Doğanay, Mustafa Uzunpostalcı, İsmail Kaya, Özgü Aras, İbrahim Cante-kinler, Mustafa Akıncı, Abdurrahman Poçan, Mehmet Küçüksakallı ve benzerleri gibi. Onların, hemen her teneffüste, öğle tatillerinde okul bahçesini kuşatan yüksek kerpiç duvarların yanında bir araya gelerek yaptıkları ufuk açıcı doyulmaz sohbetleri, lâtîf lâtîfeleri, hoş yarenlikleri, parlak idealleri dinlemekten bilerseniz ne kadar zevk alır, istifade ederdik.

Halit Bey, o zamanda da giyimine kuşamaına itina eder, temiz giyinirdi. Güzel, makul ve muknî konuşurdu, hatırlarım. Kaliteli bir bisikleti vardı; onunla okula gelirdi.

Hatırımda kaldığı kadarıyla “İslâm’ın İlk Emri : OKU ” dergisinde yayımlanan ilk makalem. “İlk Ezan” idi. Muhtevî nüshayı almak için derginin marangozlar içindeki idarehanesine gittiğimde, sorumlu müdür olarak Halit Bey de orada idi. Çok mütebessim ve sıcak bir çehre ile karşılaşmış, yazımı çok beğendiğini söyleyerek, takdir ve övgü dolu konuşma yapıp, gelecek sayılarda da yazmaya devam etmemi tekrar tekrar tembih etmişti.

O yazım gerçekten bunca iltifatı kaldırabilecek güçte mi idi ? Muhakkak ki değil ama, ilk defa yazan bir heveskâr olan benim kalbimi kazanmak, cesaretimi artırmak, kendime güvenmem için böyle bir samimi tutum sergilemiş olduğunu yıllar sonra daha iyi anlamıştım. Ah, bu nezih usul, lâtîf destek sahipliği...Akl-ı selîm, fikr-i selîm ve kalb-i selîmli ağabeylik...

Heveskâra bir daha kalemi elinden bıraktırmayan ihlâslı iltifat ve ikramlar...Sizler ne büyüksünüz...

Halit Bey, okumayı seven, kendini daima yenilemekten zevk alan, gezen, gören ve bunlardan çıkardığı sonuçları sohbet, konferans, makale ve kitap haline getirerek dostlarıyla paylaşmaktan sürûr duyan bir kişiliğe sahip. Fîsebilillâh iş hapmaktan haz alan, dostcanlısı, vefakâr, kadirşinas, prensiplerine sâdık, samimi ve açıksözlü değerli bir şahsiyettir, bilirim.Ömrünü bu yolda geçirmiş, hayatı dopdolu yaşamış, makam ve mevkilerini işkale değil, ihyaya çalışmış, millet ve memleketine olan mes’ûliyet ve mükellefiyetini hakkıyla yerine getirmiştir. Bunca yoğun geçen meşakkatli bir memuriyet hayatının ardından emekliye ayrılmış olmasına rağmen, sorumluluğunu müdrik olarak söz, vaaz u nasihat, konferans, sohbet ve kalemiyle çalışma ve hizmetini yerine getirmeye devam etmektedir.Kimi meslektaşları gibi o da, emlakçılık, galericilik, kırtasiyecilik, tenişir beççiliği yapabiliyordu.Ama o, bunlara tenezzül ve tevessül etmemiş, ilim, fikir ve kültürel hizmetlere devamdan geri kalmamıştır, görüyorsunuz, dinliyorsunuz, okuyorsunuz, biliyorsunuz, şahit oluyorsunuz...

Onun, bunca imrenilecek özelliklerinin yanında, “hiç kusuru yok mu?” diye merak eden olabilir. Cevap vereyim; bence, onun bir kusura var; hem de büyük.

Ne mi ?

Söyleyeyim:

“Hiç kusurunun olmaması.”

Hani bilirsiniz, “Kusur, ‘kasr’ ın cem’idir; olsa da baksak”, demişler. İşte öylesine bir kusur.

GONYA KİTABI

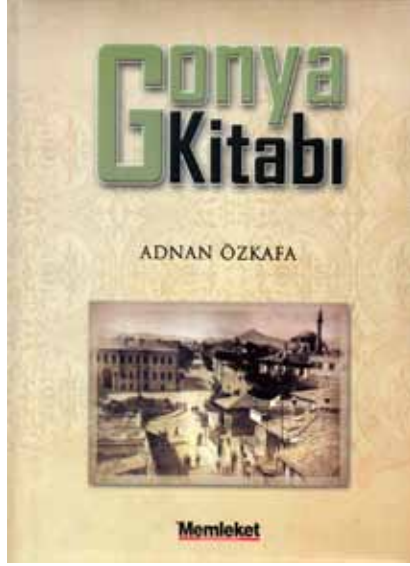
Ahmet KUŞ

On gün önce bir yılı daha geride bıraktık. Önceki yıllarda olduğu gibi belediyeler, üniversite, özel yayınevleri, gazeteler ve şahıslar tarafından geçen yılda Konya’da onlarca kitap yayınlandı. Sağ olsunlar dostlarımız yayımlanan kitaplardan bize de gönderdiler. 2010 yılı yayın açısından çok bereketli geçti. Gelen kitapların çoğunu okudum fakat bazılarını iş yoğunluğundan dolayı okuyamadım. Bana gönderilen kitapların hepsinin ayrı bir değeri olsa da bunların içerisinde bir tanesi benim özel ilgi alanıma girdiği için yeri bir ayrı... Yılın son günlerinde elime geçen ve sevgili dostum Adnan Özkafa tarafından kaleme alınan “Gonya Kitabı” benim için ayrı bir sevinç kaynağı oldu. “Gonya Kitabı” Memleket gazetesi tarafından 2010 yılı başında yayımlanmasına rağmen yılın son günlerine kadar almak mümkün olmamıştı. Yılın son seyahati olan Türkmenistan’dan dönünce 2010’un en iyi hediyelerinden birini almıştım. Memleket gazetesinin yazı işleri müdürü sevgili dostum Mehmet Ali Köseoğlu “Gonya Kitabı”ndan bir tane de bendenize gönderme inceliğinde bulunmuştu. Çoktan beri merak ettiğim bir kitap olduğu için gelir gelmez okumaya başladım. Bu yazımda siz değerli okuyucularıma bir so-

lukta olmasa da kısa bir süre içerisinde okuduğum “Gonya Kitabı”na dair bazı hususlardan bahsedeceğim.

Kitapla ilgili bir hususu peşinen belirtmek gerekirse; bu kitap Konya folkloruyla ilgili olarak son yıllarda yayımlanan en orijinal eserdir. Aynı zamanda geleneksel Konya yaşantısıyla ilgili en kayda değer eserdir. Kitaba orijinallik katan en önemli husus ise müellifin atadan, dededen Konyalı olmasıdır. *“Efendim ben Gonya’da iki gatlı, toprak damlı, gamış çelenli, yüküklü, abarlı, samannıklı, örtmeli, ocaklı, tandırlı, asmalı, havızlı... bir evde doğdum. Gendim de, anam babam da, nenem dedem de... Gonyalı. Gendi evimizde yapılan tandır ekmeği, tandır gevreği, küflü piynir, sadeyağı, camız gaymağı, bal, bekmez... yiyerek, nenemin masallarını, anamın nennilerini diğneyerek büyüdüm.”* diyerek başlar söze... Kitapta anlatılanlar kadar anlatım dili de orijinaldir. Kitap tam bir Konyalı ağızyla, günlük hayatta nasıl konuşuluyorsa öyle yazılmıştır.

Kitap Gonya’da Zaman, Gonya’da Mekân, Gonya’da İnsan, Gonya’da Hayvan, Gonya’da Taam, Gonya’da Düğün ve Konya’da Bayram olmak üzere yedi bölümden oluşmaktadır.

Gonya'da Zaman adlı ilk bölümde Hicri Takvim, Aşure, Namaz, Şivrilik, Fener Alayı, İramazan, Romi Takvim, Dede – Nene Yaşı, Halkın Takvimi, Gış Günleri, Televizyon ve Gış Oturmaları, Cemre ve Yaz, İlgin Seferi gibi konular hakkında açıklamalar yer almaktadır. Aslında Konya'da yaşayıp da bu kelimeleri ve deyimleri duymayamız yoktur fakat çoğu kullanılmaya kullanılmaya unutulmaya yüz tutmuştur. Yaşlılar ve orta yaşlılar hâlâ bu kelimeleri kullansa da yeni nesil genellikle bunlardan bihaberdir. Bırakın yeni neslin Konyalı ağzıyla yapılan konuşmaları anlamasını dağarcıklarında o kadar az sayıda kelime bulunuyor ki doğru dürüst meramlarını bile anlatamıyorlar. Kelime hazinesi 500 – 600'ü geçmeyen ve dizi ağzıyla konuşan bu nesilden dil konusunda nasıl bir hassasiyet bekleyebiliriz ki? Durum böyle olunca dilde, âdette, gelenekte unutulmaya mahkûmdur.

Şimdi size bütün bölümleri tafsilatıyla sayıp da yormayacağım. Kitap Gonya'da Zaman bölümün-

de başladığı gibi diğer bölümlerde de bir Konyalının gündelik hayatında ne varsa hepsini kapsayacak şekilde devam edip gidiyor. Ben burada ayrıntıya girip de sizi sıkamak istemiyorum. Kitaptan aldığım birkaç ilginç bölümü aktararak sözlerimi bitireceğim. Meraklısı elbette arar bulur. Artık kitaba ulaşmak hiç de zor değil. Kitapçılardan, bir telefonla ya da internet yardımıyla istediğiniz kitaba kısa sürede erişebilirsiniz. Söz Konyalıktan açılır da yeme içmeden bahsedilmez mi hiç? *“Çorba, bütümet, su böreği, datlı...dan sona bamıyınan başlayan fasıl tiyatrunun ikinci perdesi gibi sanki. Garınnar doydu, sufra bitdi zannedirkene bamya, yaprak, yoğurt, dolma, ilahana, pilav, soğukluk, vs. yini başdan bi fasıl daa geçilir Gonya sufralarında. 'Bu gadarı da fazla, yiter gaari' diyen dir amma n'aapalım adet böle. Yapmasan adamı gınalar, başdan savmış diller; yaparsan artar, boşa gider velakin adetten vazgeçilmez. Adet möhkemdir. Zaten artan da pek boşa gitmez, ertesi günün yimeği hazır olur. Evdeki bazı incıklar burunnayıp 'Artık mı yiyeceez?' diseler hemen cevap hazır: 'Kim var da kimin artığı len, çoluk yok çocuk yok, apdezli – namazlı gocaman adamlar, artık mı olurumuş?' Eğer çocuk varsa onun da cevabı şipşak: 'Ana'ne var lee, gendi çocuğumuz, sümüğü yok, salyası yok, bak nur gibi.' Yani davette çocuk olsa da olmasa da, sümüğü, salyası aksa da akmasa da o artık yemekler atılmayacak yinecek ya, onun üçün gıvırmaya lüzom yok.”* Konyalı olup da bu sözlere şahit olmayan azdır. Konya evlerinde davetlerde yaşanan hadiseler üç aşağı beş yukarı böyledir. Gele-

neksel ailelerde bu nevi konuşmaları ve benzerlerini duymak artık sıradan bir durumdur.

Konya'da davetler başlı başına bir folklorik hadisedir. Davet usulleri, mutfak kültürü, yemekler, yemek sırasında yapılan hoş sohbetler Konya'nın nasıl bir folklor zenginliğine sahip olduğunun bir göstergesidir. Yine kitaptan davet yemeklerinden sonra ev sahibi ve misafirler arasında geçen konuşmalardan örnekler içeren ilginç bir paragrafı aktaracağım; *"Yemek ve düvalardan sona ev saabına diller ki: Eline salık Fadimabaa, Allah ziyâd issin, Ismayıl emmimin, Havva yingemin canına deysin. Pek güzel olmuş yimekler, yazzık pek çok eziyet itmisiniz, bu gadara hiç lizom yoğudu, çok zaamet oldu size, bakgınızı helal idin... Bu düvalar ardardına uzayıp giderkene, sözü ev saabi alır: Ana ne eziyeti, ne zaameti, afiyet olsun, bal-şeker olsun, guso-ora bakman gaari, sizinkilere uymaz amma bilmem doydunuz mu? Gine buyurun gelin, bunu saymayız, yah rahmetli olsaydı da bir görseydi, n'aadar sevinirdi, pek severdi yidirmeyi içirmeyi, nur içinde yatsın..."* Misafirler kalkana kadar konuşmalar bu minval üzere sürer gider. Adnan Bey Konya ağzına öyle hakimdir ki aktardığı diyaloglar son derece başarılıdır. Şahsen ben aktardığım bu satırları ve kitaptaki daha başka yerleri okurken tebessüm etmeden kendimi alamadım. Ben de halis bir Konyalı olduğum için bu tür diyalogları çokça yaşadım. Benim de annem, kayınvalidem, halam, teyzem ve daha birçok akrabam neredeyse aynı kelimelerle konuşur. Henüz yaşım 42 olmasına rağmen geleneksel bir

Konya ailesine mensup olmam sebebiyle benzeri güzellikleri çokça yaşadım.

Gonya Kitabı'ndaki ilgimi çeken bölümlerden birisi de "Gonya Lukatı"ydı. Bu bölüm 45 sayfalık hacmiyle kitabın en uzun kısmını oluşturuyor. Daha önce böyle bir çalışma ben de yapmıştım. "Konya Ağzı ve Bir Gonyalica Sözlük Derlemesi" adlı araştırmam Yeni İpek Yolu Dergisi'nin özel bir sayısında yayımlanmıştı. Bu sözlük o gün yaptığım haliyle kalmadı. Duyduğum ya da okuduğum farklı kelimeleri sözlüğe ekledim. Hazırladığım sözlük o günden buyana bir hayli gelişti. Adnan Bey'in sözlüğünden de faydalandım. Bu kitapta yer alan sözlük de bir hayli zengin. Burada bir hususu belirtmekte fayda görüyorum. Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır ama keşke sözlük hazırlanırken kelimeler, deyimler ve atasözleri ayrı ayrı bölümler halinde yayımlansaydı. Deyimler ve atasözleri de sözlüğün devamında ayrı birer müstakil bölüm olarak verilseydi daha iyi olurdu.

"Gonya Kitabı" Konya'yla ilgili çalışma yapan her edebiyatçının, her tarihçinin, her folklorcunun, her araştırmacının kitaplığında mutlaka yer alması gereken bir eserdir. Alanında önemli bir boşluğu dolduran çalışma her türlü takdiri hak etmektedir. Böyle güzel bir çalışmaya imza atan Adnan Özkafa dostumu can-ı gönülden tebrik ediyorum. Ayrıca kitabı yayın hayatına kazandıran Memleket gazetesinin sahibi sevgili dostum Adem Alemdar'a da teşekkür ediyorum.

KÖTÜ MASALLARDA DEĞİL EN GÜZEL ŞİİRLERDE YAŐASIN DİLİMİZ

‘Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde Türkçe diye Şirin mi Şirin, güzel mi güzel bir dil varmış. Bu dil Karacaoğlanların koŐmalarında , Yunus Emrelerin ilahilerinde binnur bir pınar gibiymiş. Daha nice insanın Őiirleri, türküleri, manileri bu binnur dilin ahengiyle daha bir güzel olurmuş. Gel zaman, git zaman derken bu dilin güzelliğini çeke-meyenler ortaya çıkmış. Kendisine çok yabancı, sevimsiz bir sürü kelimenin istilasına maruz kalmış. Direnmeye çalışmış bu sevimsiz kelimelere karşı, ama başaramamış.

Halkı da kendisini bu sevimsiz kelimelere karşı korumamış. Adeta hoş geldiniz demiŐ onlara. Zavallı Türkçe böyle yalnız başına kalınca yenilmiş, yok olmuş ve o eşsiz tahrata oradan buradan uydurma, karmaŐık, anlamsız ve de çok sevimsiz bir lisan oturmuş. Bu uydurma lisan bir zamanlar dilini umursamayıp, kendi dilini yok oluŐun eŐiđine doğru sürükleyen halkı yavaş yavaş etkilemeye başlamış. Türk halkının özünü yabani-leŐtirmiş, benliğini almış onlardan. Yok olmaya doğru sürüklemiş milleti, büyük sarsıntılar meydana getirmiş halkın yaŐamında. Sonunda halk da anlamış bu sarsıntıların nedenini, ama geç anlamış.

Boyun eğmek zorunda kalmış bu ne olduğu belirsiz, sevimsiz lisa-

na. Kaybolan kültürüne, yozlaŐan nesline, bir hiçe dönüşen istikbaline bir Şey yapamamış, diline yapmadığı gibi. Kendisi de dili gibi yarananmış ve sonu nereye vardığı bilinmeyen bir karanlığa doğru gömülüp gitmiş.’

Korkarım bu kötü masal yakın bir gelecekte gerçek olacak. Belki hâlâ çoğumuz bu kötüye gidiŐin farkına varamadık. Ama ortada kaçınılmaz, çok da acı veren ve acıyı da çok sonraları hissettirecek olan bir gerçek var. Güzel Türkçemiz ne yazık ki her geçen gün yabancı kelimelerin etkisiyle kirleniyor ve özünü kaybediyor. Bizler de buna seyirci kalıyoruz. Burada kafama bir soru takılıyor: Neden seyirci kalıyoruz? Hergün kullandığımız, adeta vazgeçilmezimiz haline gelen bize çok yabancı bir sürü sevimsiz kelimededen neden vazgeçemiyoruz. Üstelik hepsinin dilimizde karşılığı varken. Burada bu kelimeleri söyleyip de Türkçe karşılıklarını vermeyeceğim, zaten hepimiz biliyoruz onları. Hepimiz o kadar aşınayız ki dilimizde pelesenk. İçimde çığlık çığlık büyüyen bir ses haykırıyor isyan edercesine ve yine aynı Şeyi soruyor: Neden seyirci kalıyoruz? Neden... Hangisinde Türkçemizdeki edayı, nazı, sıcaklığı buluyoruz. Hangisini kalpten gelen bir heyecanla söylüyoruz. Ya da hangisi bir Türkçe kelime gibi yakın

bize. Soruları istediğimiz kadar çoğaltabiliriz ama tek bir cevap ortada o da tek kelime. Hiçbiri. Evet ,hiçbirinde Türkçemizdeki eda, naz, sıcaklık ve özüne aitlik yok.

Türkçe kelimelerin arasına girip, saltanat sürmeye çalışan sevimsiz kelimeye karşı kılıcımızı kıpırdatmıyoruz diyemem. Hak yemeyelim şimdi. Bu durumu düzeltmek için çareler aramıyor değiliz. Kendimizle başlıyoruz işe, kullanmayacağım onları, atacağım dilimden diyoruz. Ama sonra bir iblis fısıltısı: “Sadece sen kendi başına ne yapabilirsin” diyor. Biz de bu sese cevap verircesine boşvermişliğe devam ediyoruz. Tek başına bir şeyler yapamacağımızı düşündükten sonra toplum olarak bir şeyler yapmalı diyoruz. Gazetelerde, televizyonlarda, radyolarda hep aynı lakırdı. Türkçe yabancı kelimelerle olan savaşını ancak halkın duyarlılığı ile kazabilirmiş. Burada bir soru daha takılıyor kafama: Peki halk kim? Hergün televizyonu açtığımızda ‘...show’ diye program yapan televizyoncu, mağazasının tabelasına ‘shopping, center’ gibi isimler yazdıran esnaf, ‘kule citylerden, big showroomlardan’ alışveriş yapıp sonra ‘clup’ kartı ile ödeme yapanlar halktan değil mi? Yoksa biz halkın kim olduğunu da bilmiyoruz? Türkçeleri varken neden bu kelimelere muhtacız? Arkasında ekonomik nedenler mi var, yoksa özentiler mi? Biz dilimize bu kötülüğü para için mi yapıyoruz, yoksa kendimizi beğenmeyip başkasına mı özeniyoruz? Bunların cevabını gönül vermek istemiyor. Bunlar gibi daha bir sürü kelime... Ve bu kelimeler, bize sadece radyolardan, televizyonlardan, gazetelerden ve çeşit çeşit, renk renk tabelalardan

seslenmiyor. Bir örnek vermek istiyorum. Bu kelimeyi son yıllarda kız arkadaşların ağzında sık duyuyorum. Boy friend, erkek arkadaş manasına geldiğini bilmeyenimiz yoktur sanırım, zaten bilmek zorundayız. Eğer bilmezsek çağdaş, entel gibi sıfatlar yerine gerici, cahil ve yobaz sıfatlarını yakıştırıyorlar. Burada bilmediğimiz kelimenin manası değil, kelimenin bize olan soğukluğu. Ben yine soruyorum hiç boy friend yarım kelimesinin sıcaklığını veriyor mu? Cevap açık, gönül haykırmak istiyor, vermiyor elbette. O halde gerek var mı bu sevimsiz, soğuk kelimeye, gönlün derinliklerinden kopan ve ağızdan çıkarken sıcak bir tebessümle buluşup sonra da sevgilinin yüreğine dokunan yarım demek varken...

Daha önce de dediğim gibi Türkçeyi kirleten kelimeleri saymayacağım ama bir örnek vermeden de geçemedim. Ne kadar anlatmaya çalıştım bilmiyorum, takdirinize kalmış bir şey. Durum böyle ve bu durum hiç de iyi değil. Türkçemiz her geçen gün hastalığı giderek ağırlaşan bir hasta adama dönüşmek üzere. Hastalık belli ise ilaç da bellidir derler. Unutmayalım ki dilimize en iyi ilaç biziz, onun yarasına bizden başka kimse merhem olamaz. Türkçemize biz ilaç olunca da tahtına kimse oturamaz. Hepimizin temennisi budur elbette. Dilimizi koruyalım ve unutmayalım o bizim her şeyimiz. Sözü fazla uzatıp sıktıysak, istemeden biz de Türkçeyi yaraladıysak affola. Dilimizin anlattığımız gibi kötü masallarda değil de en güzel şiirlerde yaşaması dileğiyle.

ŞAĞÂB HATUN -II-

Aradan geçen zaman zarfında, bir şekilde bu fırsatı yakalayan Munis el- Hâdim, gerçekleştirdiği darbe ile halife el-Muktedir, Şağâb Hatun ve kardeşi Teyze Hatun' u yakalatarak, akıbetleri meçhul bir halde zindana hapseder.

Ağır baskılarla kadı huzurunda, hilâfetten el çektirilen el-Muktedir'in ardından, saray tamamıyla kuşatılmış ve hatta Munis el- Hadim'in adamları Şağâb Hatun'un üzerine dahi yürümüşlerdi, fakat daha da acısı Munis el- Hadim'le işbirlikçi olan **el-Kâhîr**'de " el-Kâhîr Billâh " lâkabıyla, halife olarak başa geçmişti.

Fakat her ne kadar ihtilâlın boyutu oldukça büyük olsa da çapulcular Şağâb Hatun'dan o günün değerinde 500.000 dinar gibi yüklü bir meblâğ gasp etseler de, bir süre sonra bu haksız müdahale ciddiyetini kaybetmiş ve yağma-talan haline dönüşmüştür.

Bu arada hangi safa geçeceğini şaşırın el-Muktedir'in kendi askerleri ise, el-Hadim'den maaşlarını istediklerinde, olumsuz ve ters cevap alınca, öfkeye kapılarak " Ya Muktedir " diye bağırmaya başlarlar ve galeyana gelecek, halifelerini ve diğer tutsakları kuratırlar.

Bu imkânsız gibi görünen kurtuluş hikâyesinden sonra, yeniden hilâfetin tacını giyen el-Muktedir ve annesi Şağâb Hatun, olayları daha fazla tırmandırmamak ve Bağdat sokaklarının kan gölüne dönmemesi için, son derece bilinçli bir şekilde duruma el koyar ve ihtilâlcı askerlere dokunmadığı gibi, üvey oğlu el-Kâhîr ve Munis el-Hadim'i de affederler.

Dolayısıyla Şağâb Hatun için bu; her ne kadar pasif atlatılmış bir hadise

gibi görünse de, aslında ilerisi için tehlikenin boyutunu açıkça gösteren bir vak'a idi.

İşte bu âli-cenaplığının cezasını fazlasıyla ödeyecek olan Şağâb Hatun, aslında bu kararıyla bir anlamda kendi sonunu hazırlamıştı, çünkü el-Kâhîr için bu affedilme, kesinlikle bir nedamet vesile olmayacak, sadece yeni bir suiistimale hazırlanabilmek için bekleme süreci olacaktı.

Sebebine gelince, uzun sürmeyeceği her halinden belli olan bu sulhun akabinde, Munis el-Hâdim ile yeniden araları açılan el-Muktedir'in, ne yazık ki bu kez şansı yaver gitmeyecek ve aralarındaki husumetin neticesinde, ileri derecede bir düşmanlık hâsıl olacaktır.

Önceki ihtilâlın sonrasında hem maddi hem de manevî anlamda acz içine düşen el-Muktedir'in, Munis el-Hadim'e direnecek gücü kalmamış ve son çare olarak annesinden yardım ister hale gelmişti, fakat maalesef artık ona annesi de yardım edemezdi, çünkü Şağâb Hatun'un zindanlarda hapis olduğu dönemlerde, aç gözlü el-Kâhîr ve el-Hâdim bütün mal varlığı ve servetine el koymuşlardı.

Neticede başka bir seçeneği olmayan el-Muktedir, elinde Kur'an-ı Kerim, üzerinde Hz. Peygamberin cübbesi ve birkaç çapulcuyla beraber Munis el-Hadim'in askerlerinin üzerine yürür, fakat el-Muktedir'in güya yanında yer alan başıbozuk takımı, el-Hadim'in askerlerinin keskin kılıçlarını görünce, halifelerini oracıkta bırakıp, her biri bir yana kaçırlar.

Akıbet malûmdur, öyle ki Munis'in askerleri arasında kalan el-Muktedir;

- Yazıklar olsun ben sizin halife-

niz değil miyim, diye bağırmasına rağmen, bir askerin ensesine indirdiği kılına darbesiyle, can verir ve kellesi yere düşer.

Hırsını alamayan Munis'in askerleri, daha da ileri giderek kesik başı bir mızrağın acuna takıp, lanetler okurcasına naralar atarak, Munis el-Hadim'in huzuruna gelirler.

Bu kez Munis, el-Muktedir'in kesik başını mızrağın ucunda görünce, olayların bu noktaya kadar tırmanmasına ve bir zamanlar kendisine merhamet eden insanın bu derece hunharca öldürülmesine, taraftar olmaz ve askerlerine hışımla;

- Size yazıklar olsun, Allah'a yemin ederim ki, ben böyle yapmanızı emretmemiştim, lanet olasıcalar hepimizi öldüreceğiz! diyerek, öfkesini dile getirir.

Prof. Dr. Zekeriya Kitapçı;

“ Bir çeyrek asır Abbasi Hilâfetini itidal ve temkinle idare etmiş koca halife kader, bir mendil kadar kara parçasını çok görmüş ve O'nun yeryüzünde, herkes için tabii olan bir mezarı ve mezar taşı dahi olamamıştı, keza ne el-Muktedir, ne de Şağâb Hatun böyle bir akıbete layık kimseler değillerdi.” diye hazin bir yorum yapmıştır.

Çünkü el-Muktedir'in cesedi yürekler acısı bir halde yatarken, askerler üzerinde ne varsa yağma etmişler ve onu üryan bir şekilde, sokak ortasında bırakıp gitmişlerdi.

Ama bu feci görüntüye yüreği daha fazla dayanamayan bir adam, halifenin cesedinin üzerini örtüp ve hemen bir çukur kazarak oraya gömmüş, yeri belli olmaması içinde, üstünü toprakla kapatmıştır.

Fakat bu hazin son, her ne kadar birilerini mutlu etse ve çıkarlarına kapı aralasa da, Bağdat halkını derin üzüntüye boğmuş ve halifelerinin ardından çok gözyaşı dökmüşlerdir.

el-Muktedir'in ölümüyle tam sular durulacak diye beklenirken, herkese yine hilâfet tahtına kimin oturağı kaygısı çökmüştür.

Bir kaç isim üzerinde duruluyordu ve münakaşalar yine had safhaya ulaşmıştı, fakat ölümüne sebep olduğu

için sıkıntı içerisinde olan Munis el-Hâdim, sözüm ona hem Şağâb Hatun'un hem de, Teyze Hatun'un biraz olsun gönüllerini alıp, hem de vicdanını rahatlatmak için halifelğe el-Muktedir'in oğlu, Ebû'l Abbâs'ın getirilmesini ister.

Ama kaderin yine bir garip tecellisidir ki, Ebû'l Abbâs'da anasının kucağında küçücük bir çocuk olduğu ve O'nun tahta geçmesiyle, Şağâb Hatun'unda devlet işlerine yeniden müdahil olabileceği ihtimaline karşın, saray heyeti bu teklife karşı çıkar ve el-Kâhir Billâh'ı yeniden Abbasi hilâfetinin başına getirirler.

Korkulan olmuş ve Şağâb Hatun için kâbuslu geceler yeniden söz konusuydu. Zaten uzun yıllardır “İstiska” hastalığıyla mücadele eden Şağâb Hatun için, oğlunun ölümü de hastalığını tetikleyen ve hazin bir sonun başlangıcına iten bir unsur olmuştu.

Yemeden içmeden kesilen güzel sultan, ıstırap içerisinde kıvraniyor ama en acısı da, yaşadıkları artık izzet-i nefsine dokunuyordu.

Adeta gök kubbenin başına çöktüğünü düşünen Şağâb Hatun'un durumu git gide kötüye giderken, acısına dahi yanmasına izin vermeyen üvey oğlu ve yeni halife el-Kâhir, O'nu yaka paça huzuruna getirterek, bu güzide hanıma altın, gümüş ve kıymetli mücevher, yani neyi varsa itiraf etmesi için türlü eziyetler yapmaya başlar.

Ölümünden önce bi-çare bir halde, annesinden medet dileyen oğluna dahi yardım edemeyen Şağâb Hatun'un, ne yazık ki maddî mânâda hiçbir şeyi kalmamıştı, kezâ sadece üzerinde bulunan birkaç parça zinet eşyasından ve kıymetli elbiselerinin bulunduğu bir sandıktan başka, bir şeyi olmadığını sanki bir suçlu edasıyla el-Kâhir'e söyler.

Şağâb Hatun'un bitap bir halde yaptığı bu itiraflar karşısında gözünü kan ve hırs bürümüş olan el-Kâhir, çılgına döner ve sütünden nasiplendiği annesine, en ufak bir minnet dahi duymaksızın en ağır şekilde, işkence yapılmasını emreder.

Dayak ve hakaretlerle, kendisini

kucağında şefkatle büyüten ve sayısız nimetlerle ihşanda bulunan annesi Şağâb Hatun'a, korkunç eziyetler eden el-Kâhir, bununla da yetinmez ve bu gönüller sultanını, baş aşağı gelmek üzere tavana astırır.

Günlerce bu şekilde tavanda asılı olan Şağâb Hatun'u, bu halde iken bile dövüyorlar ve işkencenin boyutunu git gide onursuzca artırıyorlardı.

İnsanlık dışı işkencelerin sonrasında hızını alamayan cani el-Kâhir, Şağâb Hatun'un küllî hayır olarak daha evvel, Harem-i Şerif (Mekke) Mescid-i Aksa (Kudüs) ve Mescid-i Nebi olmak üzere, tüm devirlerde ve yer, gök ehlince mukaddes sayılan beldelere bağışladığı, bütün Vakıf mallarına da el koymak istiyordu.

Fakat ne pahasına olursa olsun, buna rıza göstermeyen Şağâb Hatun, hiçbir şekilde el-Kahir'in isteğine boyun eğmese de, ihtiras kurbanı el-Kâhir sadece güzel sultanın değil, akraba ve yakın çevresinde kim varsa, hepsinin mallarını müsadere ederek, onları bir daha toparlanmamak üzere perişan eder.

VE NİHÂ-Î SON!

Şağâb Hatun ve ailesine bunca yaptığı zulümden sonra, halen öfkesi dinmeyen el-Kâhir, yine de asil ailenin yakasını bırakmaz ve hepsini yeniden hapsedilmek üzere Hâcibî Ali b. Balık'a teslim eder.

Ve bu hapsedilmesi istenen tutsaklar arasında ne yazık ki Şağâb Hatun'da vardır, fakat o devrin Türk asıllı komutanlarından olan Ali b. Balık, bu asil Türk anasının mümtaz kişiliğine ve hayır hasenat hususundaki âlicenaplığına yakından vakıf olduğu için, ona tutsak muamelesi yapmaz ve bilâkis kendi annesinin evine götürerek, O'na misafir muamelesi yapar.

Bu Türk sultanına elinden geldiği kadarıyla saygı ve hürmette kusur etmemeye çalışan Ali, O'na izzet ve ikramda bulunuyor, biraz olsun acılarını hafifletmeye çalışıyordu.

Ama ne yazık ki, artık bazı şeyler için geç kalınmış Şağâb Hatun'un muzdarip olduğu

İstiskal hastalığı, artık ferman dinlemez hale gelmişti. .

Bir seneye yakın bir zaman, Ali b.

Balık'ın evinde kalmasına rağmen, sonu gelmeyen işkenceler, onur ve haysiyetine yapılan acımasız baskılar, bu aziz insanı takatsız bırakmış ve geri dönüşü olmayan bir yola sevk etmişti.

Abbasi Hilâfeti gibi Türk İslâm tarihinde, muazzam bir değer taşıyan devire, çeyrek asır boyunca adını yazdırmış bu muhteşem hanımefendi, aristokrat Türk anası, son dönemde yaşadığı sıkıntıların ve hastalığının acizine uğrayarak, (H. 321 / 933) yılında hayata veda eder.

Mübarek cesedi, vasiyeti üzerine bizzat sağlığında kendinin yaptırdığı, er-Russâfe'de ki türbesine defnedilir.

Büyük tarihçi İbn-î Kesir, bu Türk anasını daima hayırlarla yâd etmiş ve O'nun için;

“ Allah O'na rahmet etsin, O'nu gufranına mazhar kılsın ”.diyerek, dualar etmiştir.

Peki, bunca elim hadiselerden sonra, el-Kahir'in akıbeti ne olmuştu.

Pek tabii ki değişmez hakikat üzere, adalet yine vuku bulmuş ve el-Kâhir'de Şağâb Hatun'un akıbetine uğrayarak, hatta daha ziyade meşum bir kadere kurban giderek, tacını tahtını kaybetmiş ve zillet ve mağduriyet içerisinde perme perişan olmuştur.

Öyle ki, bir zamanlar onun için mücadele eden el-Kahir'in adamları, bu kez kendisine eziyet etmeye başlamış, gizli servet ve hazinelerini söyletebilmek için hudutsuz işkenceler yapmışlardı, hatta bununla da yetinmeyip, gözlerine mil çekerek dünyasını karartmışlardı.

Kısa süren bu acizlik ve zavallılıktan sonra da el-Kâhir, yine Bağdat sokaklarında aç ve sefil bir durumda, dilencilik yaparken ölüsü bulunmuştur.

Bizlerde naçizane Kitapçı Hoca'mızın bir yorumunda dediği gibi, çağların gerisinden kopup gelen gür ses Şağâb Hatun'u, hayırlarla yâd ediyor ve ruhu şad olsun diliyoruz efendim.

KAYNAK

Prof. Dr. Zekeriya Kitapçı, *Mukaddes Çevreler Ve Eski Hilâfet Ülkelerinde Türk Hatunları*

Prof. Dr. Zekeriya Kitapçı, *Orta Doğu ve Eski Hilâfet Ülkelerinde Aristokrat Türk Ve Selçuklu Hatunları*

AVUSTRALYA/SYDNEY GÜNLÜĞÜ: 1

Ali IŞIK

Başlarken

Elli günlük Avustralya seyahatimin esbabı mucibesi 2001 yılına dayanıyor. O yılın Ocak ayında posta kutumuzda Aysun Ayşe Demiralay isimli bir bayan tarafından oğluma gönderilmiş Avustralya/Sydney damgalı kalınca bir zarf buluyorum. Kalınlığının, içindeki fotoğraflardan ileri geldiğini zarfı elime alınca fark ediyorum. Eve girer girmez zarfı hanıma gösteriyorum. Normal şartlarda kesinlikle açmayacağımız zarf, ikimizin de içerisine bir kurt düşürüyor. Oğlumuzun eve gelmesi geçtikçe içimizdeki kurt da semiriyor. Sonunda annesi dayanamayıp: “Kendi çocuğumuza bir de hesap mı vereceğiz; açalım gitsin şu zarfı!” diyor. Bu teklifi fakir de canına minnet biliyor. Fakat sonradan zarfın açıldığı fark edilmesin diye kapağını ameliyat titizliğinde zorluyor. Heyhat!.. Kapatın, zarf değil de sanki bir kasa kapatmış. Keskin bisturi ne kadar hassas kullanılsa da zarfın ağzı bereleniyor. Sonunda kendimizi ele vereceksek de, içimizde büyüyen kurdu öldürecektik ya!

Zarfın mazrufu hiç yanıltmıyor bizi. Yanık bir mektup ile yazanının bütün etrafı ve yaşantısını anlatan bir sürü fotoğraf... Kendi payıma oğlum için biraz mağrurlansam da gülüp geçtim. Avustralya nire Konya nire...

Aynı yılın Nisan ayı... Aysun’umuzun babası, halası, amcası ve yengesi çat kapı bizdeler... Ta-

nışıyoruz. Davranışını takdir ettiğim aile, tam da hisim olacıklardan... Hayırlısı, diyoruz; bizim oralara gitme imkânımız olmadığından bahisle kızınız gelsin hele bir de... deyip mevzuu değiştiriyoruz.

O yılın Ağustos ayında o da geliyor. Nişan, nikâh derken 2002 yılının Temmuzunun sekizinde uğurluyoruz oğlumuzu dünyanın öte tarafına. İki yıl geçmeden oturumunu alan oğlum gelinimizi de yanına alarak gönlümüzü hoş ediyor.

Onları tekrar yurtlarına uğurlamamızın üzerinden dört ay geçmişken ilk torunumuz Sükeyne Hale merhaba, diyor dünyaya. Büyüyüşünü sanal âlemden ve fotoğraflardan takip edebildiğimiz yavrumuz tam bu meşakkatli uzun yola dayanabilecek yaşa geldiğinde bu sefer üçüncü torunum (ikincisi kızım-dan) Semure Mert doğuyor. Yine sanal âlem, yine fotoğraflar... Sonunda oğlumun dediği oluyor; onlar gelecek yerde biz onlara gidiyoruz.

2010 Nisanının 30’u öğleninde uçacağız uzak ülkeye. Biz İstanbul’daki vefalı talebem Fikri Akbaş’ın bizi misafir etme arzusunu da yerine getirmek için iki gün önce 27 Nisanın tam gece yarısında otobüsle hareket ediyoruz İstanbul’a. Fikri’mizin ve eşi sevgili Ümit’in sayesinde yolculuğumuzun ilk etabı olan İstanbul’u bir rüya gibi yaşıyoruz. Nihayet uçuş saatimiz gelip çatıyor. Atatürk Havalimanı’na İstanbul’da -tıpkı Fikri gibi Taşkent-

li ve tekstilci- talebem Hayri (Köme) de bizi uğurlamaya geliyor. Hayri'nin verdiği bilgiler, kendi başımıza kaldığımız Abu Dabi etabında oldukça işimize yarıyor.

İstanbul'dan havalanışımızdan takriben dört buçuk saat sonra Abu Dabi'ye iniyoruz. Burada üç saat kadar bekleyişin ardından bu kez dört motorlu daha büyük bir uçakla Sydney'e havalanıyoruz. Yolculuğun bu etabı bitmek bilmiyor. Zaman zaman yerimden kalksam da dar koridorda biteviye gidip gelen host ve hostesler yüzünden tutulan belimi bir türlü rahatlatamıyorum. Dil bilmediğim için sadece kamera ve haritalarına bakabildiğim önümdeki küçük ekran da üzerime çöreklenen zamanın ağırlığını kaldırmaya yetmiyor. Dile kolay tam on dört buçuk saat... Avustralya gümrüğünü geçmek de tıpkı vizesini almak gibi oldukça formaliteli. Neyse ki Abu Dabi'de tanıştığımız güleç Çeyizci Dilara Hanım ve eşinin yardımıyla kazasız belasız atlatıyoruz gümrüğü. Gümrükten çıkar çıkmaz hemen kamera ve fotoğraf makinemi hazırlıyorum. Zira anne ile oğlunun birbirine kavuşma anını tespit için kızıma sözüm var. Kuzusuna kavuşan ananın çığılığı geniş salonda yankıla-

nırken havaalanındaki herkesin gözü bu aşırı duygusal kavuşmaya kilitle-niyor.

2 Mayıs 2010/Pazar

Sydney'deki ikinci günümüzün kuşluk vakti. Gelinim ve oğlumun arabalarına dağılarak Auburn'un en hesaplı alışveriş mekânı Flemington Pazarı'na gidiyoruz. Yola çıkış öncesi iki araba ile gitme fikrine karşı çıkıyorum. Toru topu iki küçük çocuk dört yetişkin altı kişinin iki arabayla yolculuğu fakire lüks geliyor. Oğlumun altı silindirli dört bin motorlu iri kıyım arabası hepimize yeter de artar, diyorum. Öyle ya küçük torunlarımızın kucağımızda yolculuğu bize keyiften başka ne verir ki... Ama oradaki durumun tıpkı arabalardaki direksiyonun, yollardaki trafik akışının bize ters olduğu gibi, çocukları kucağa almak da tersmiş. Yedi yaşına kadar olan çocukların çocuk koltuğuna oturması gibi arabadaki herkesin emniyet kemeri takması zorunluymuş. Aksi davranış insanın bir haftalık kazancını alır götürürmüş. Bu arada Avustralya'da maaşların haftalık alındığını, ev kiralarının da haftalık ödendiğini belirtmiş olalım.

Yol boyu geçtiğimiz cadde ve sokaklardaki temizlik ve düzen he-

mencecik dikkati çekiyor. Birbirine ulanmış “+”lar şeklindeki cadde sokak boylarında sıralanan evler genellikle tek katlı. İki katlı olanlar daha seyrek. Nadir olarak görülen apartmanlar ise genellikle üç katlı. Daha yüksek birkaç tanesini Auburn merkezine yakın yerlerde. Gökdelen sıfatlılar ise burada “City” diye adlandırılan körfeze mücavir alanda öbekleşiyorlar. Evlerin bahçelerinin önlerinden biteviye uzanan tekdüze kaldırımları, caddeyle kendi enindeki çim şeridi ayırıyor. Genellikle okaliptüslerden oluşan ağaçlar bu çimlik alanda sıralanıyorlar.

Flemington Pazarı, hafta içlerinde hal olan geniş bir antrepolar kompleksinin bir antreposuna kurulmuş. Burada sakinleriyle birlikte bir evin bütün ihtiyaçlarını diğer marketlere nazaran daha ucuza gidermek mümkün.

3 Mayıs/Pazartesi

Okul dönüşü, ikindi suları... Torunumla benim riyasetimde gerçekleşen ilk gezi: Kısa bir semt turu... Evimizin önünden doğu batı yönünde devam eden Gordon Road'un doğu istikametine yöneliyoruz. İçim kıpır kıpır. İkametgâhımızdan yaya olarak ilk kez uzaklaşacağım. Bahar kuzuları gibi yerinde duramayan

Sükeyne'm önde, uyarı ve yalvarışlarla ben peşinde. Yüz metre kadar ileride caddemizi daha büyük bir cadde diklemesine kesiyor. Tabelasından adının Vellington olduğunu öğrendiğim caddede trafik vızır vızır. Karşı köşedeki iki katlı bir okulun önündeki özel yaya geçidinden yurdumuza göre ters bir uygulamayla önce sağ, sonra solumuzu kontrol ederek Renshaw Avenue'ye giriyoruz (Yaya geçidinin “özel”liği ta uzaktan kendini göstermesi. Bizdeki gibi boyamakla yetinmemişler; yolun ortasında da bir refüj şeklinde alanı iyice belirlemişler). Sokakta bizden başka kimsecikler yok. Çok gitmeden yolculuğumuz evler arasındaki yemyeşil şirin bir çocuk oyun parkında sonlanıyor. Ne bir taş, ne asfalt; baştan ayağa çim bir zemine kurulmuş salıncak ve kaydıraklar... Sükeyne, birer kez bunların gönlünü hoş ettikten sonra eve dönüş işaretini veriyor.

4 Mayıs/Salı

İkinci suları. Yerel saat 14.45'i gösteriyor. Gelinimle birlikte torunumu okulundan almaya gidiyoruz. Bu yolculuk benim için bir bakıma öğrencelik. Bu memlekette beni aylıklıktan kurtaracak en zahmetsiz, en zevkli bir iş. Sonra bu iş, atalarımın “Yörügün gocasına ya guzu güt-

türürler ya çocuk...” tespitini doğrular mahiyettedir de...

Gordon Road’un bu kez batı istikametinde ilerliyoruz. İki yüz metre kadar sonra yine diklemesine sokagımızı kesen Chiswick Rd.da kuzey-güney doğrultusunda güneye yöneliyoruz. Yaklaşık beş yüz metre kadar sonra Sükeyne’mizin okuluna varıyoruz. Auburn West Public School, girişte ikişer katlı iki blok olarak görünüyor. Aralarında birkaç metrelik bir açıklık bulunan bloklar tuğlayla inşa edilmiş. Kahverengi ve grinin tonlarında birkaç renkten oluşan tuğlalarla meydana getirilen gayrinizamî desenler 1934 tarihli bu binaya daha tarihî bir hava vermiş.

Ortada bir avlu oluşturacak şekilde sıralanmış iki katlı bloklardaki

sınıfların kapıları hep dışarı açılıyor. Küçük avlunun sonuna doğru Sükeyne’yi öğretmeninin nezaretinde sınıflarının önündeki bankta otururken görüyoruz. Öğretmenler ders çıkışı küçük öğrencilerini ancak ailelerine teslim ediyorlar.

Okulun dış kapısı önlerinde taşıt trafiğine yolu kapatıp öğrencilerle velilerine güvenli geçiş sağlayan ufak tefek yapılı yaşlıca bir kadın. Başında geniş kenarlı şapkası, sırtında dikkat çekici yeşil renkli görev yeleği ve elinde uzunca bir sopaya tutturulmuş stop tabelasıyla bu dipdiri ihtiyar oldukça güleç ve sempatik. Elindeki stop tabelası lolipopa benzediği için “lollipop lady” olarak anılıyorlarmış.

-Devamı var-

Aczimin Giryesi

Gönül verme!..

Bu yalan dünyaya sakın gönül verme,
Ne inişi-yokuşu belli ne düzü.
Bazen sıcaklık gösterse de inanma,
Mevsim hep kış, ne baharı var ne yazı...

Ahmet Sevgi